

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare” Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Luceafărul”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgnea.”

Prețul de prenumerare:
pe 1 an K 20—, pe 1/2 an K 10—.

DIRECTOR:
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul III.

Sibiu, 14 Septembrie 1901.

Nr. 36.

Importanța valutei nouă.

⊙ Reforma sistemului nostru monetar a ajuns deja definitiv la ordinea zilei și după o trăgănare de 11 ani, au început deja să circuleze piesele de aur de 20 coroane, iar biletele de stat de 5 fl. se înlocuiesc cu biletele de bancă de 10 coroane. Interesul viu ce-l arată toate straturile populației din monarhie față de valuta cea nouă, este o aparițiune de tot naturală, fiind-că aceasta regulare a valutei poate produce schimbări simțitoare asupra averii populației.

Nici un cetățean al statului, de orice vocațiune sau de orice pozițiune specială, nu va pute susține cu drept, că această măsură legislativă n'ar avea nici o importanță pentru el, fiindcă banul este un mijloc de schimb decretat prin lege, este mijlocul prin care se remunerează prestațiunile fiecăruia și prin urmare pentru nimeni nu poate fi indiferent, dacă banii cei noi represintă aceiași valoare de schimb între împrejurări egale, ca și valuta legală de până aci.

Dacă, prin introducerea valutei nouă nu s'ar satisface acestei condițiuni, adică dacă s'ar crea o unitate a banilor noi, care față de o unitate egală a banilor de până acum s'ar deosebi printr'o valoare (putere) de schimb mai mare sau mai mică, atunci s'ar naște prin procedura aceasta o încălcare volnică în proporțiunea muncii favorisându-se o clasă socială a populației pe nedrept, până când alta ar fi scurtată pe cale volnică.

Să dăcem spre exemplu că un contabil, care până aci avea o leafă anuală de fl. 1000, iar după introducerea valutei nouă ar primi 2000 coroane în aur (100 piese à 20 K aur), și să punem cazul că o atare piesă de 20 coroane, în urma unui conținut mai mic de metal nobil, ar avea într'adevăr o putere mai

mică de cumpărare decât mai înainte cei 1000 fl., atunci decretarea piesei de 20 coroane de egală cu cei 10 fl. de odinioară, ar fi cu o cale și decretarea unei reducțiuni de salariu a contabilului.

Nu se poate însă susține cu positivitate, dacă întreprinzătorul, care a acordat contabilului odinioară un salariu de fl. 1000, profită în aceeași măsură prin introducerea valutei nouă, după cum a pierdut contabilul sau nu. — Aceasta depinde de la soiul întreprinderii. Pentru ca fiecare să cunoască motivele tranzițiunii la o altă valută, efectul acestei tranzițiuni asupra singuraticilor clase sociale din stat, relațiunea valorii banilor noi față de valuta veche, precum și pentru staverirea parității față de monetele noastre comerciale de ași și față de diferitele soiuri de bani streini, ne-am propus de a reproduce unii capitoli din valoroasa și populara broșură a profesorului *Robert Stern*, scrisă pe baza proiectului de lege din 14 Maiu 1892, în combinațiune cu alte articole mai recente în chestiunea valutei de coroane culeși din diferite reviste financiare.

Importanța reformei sistemului monetar.

Sub cuvântul „bani” în cel mai larg cuprins, înțelegem orice mijloc de schimb adoptat în circulațiune, spre exemplu: grâne, piei, mărgăritare, scoici, bumbac, etc.

Fiecare dintre aceste articole are un preț dependent de ofertă și cerere, prin urmare o producțiune mai mare sau mai mică, are un rol important în formarea prețului lor.

Cele două metale nobile: aurul și argintul, cari servesc pentru scopuri de monetizare în țerile civilisate, se deosebesc de articolele amintite numai prin aceea, că se consumă în măsură cu mult mai mică, de cum este producțiunea, și astfel producțiunea anuală, în urma rezervelor mari, are un efect

cu mult mai neînsemnat asupra prețului, decât la toate celelalte mărfuri.

Fiind de exemplu recolta de cafea în Brasilia nefavorabilă, aceasta se manifestează până la evidență în prețul cafelei și poate că s'ar manifesta și mai marcant, dacă comerțul en gros n'ar scuti pe consumenți de efectele ce ar produce scumpirea în urma unei recolte nefavorabile prin enpilagiul (îngrămădirea) de mărfuri.

Deși însă producțiunea mai mare sau mai mică a unuia dintre cele două metale nobile (provenită la anumite timpuri din cauza rezervelor colosale în stare monetisată, brută, sau chiar și în formă de unelte și vase) nu exercită vr'o influență mai însemnată asupra prețului lor, prin aceasta n'am intenționat de a susține, că prețul acestora rămâne constant, și cu atât mai vârtos, că prețul lor întocmai ca și al celorlalte mărfuri, depinde de cerere.

În măsura în care va cresce circulațiunea monetară internațională, în aceeași măsură se va urca și valoarea monetară a metalelor nobile, cu excepțiunea însă, că proporțiunea de crescere între prețul argintului și aurului nu va fi totdeauna aceeași, fiindcă cu deosebire în cele trei decenii din urmă, folosirea aurului în circulațiunea monetară a luat un avânt cu mult mai extins. Acest moment a dat naștere la o însemnată deplasare în proporțiunea prețului între aur și argint.

Până când dela începutul veacului trecut până la anul 1865 relațiunea dintre aur și argint era aproximativ ca 1 : 15^{1/2}¹⁾, cu alte cuvinte 1 Klgr. de aur reprezenta același preț ca 15^{1/2} Klgr. argint, de atunci s'a schimbat proporțiunea esențial și aparent în defavorul argintului. Dicem aparent, fiindcă aurul încă nu este o măsură de preț, absolut neschimbăcioasă, și prin urmare nici aurul nu s'a putut urca în capacitatea de cumpărare.

Prețul unei unze de argint în London (principala piață de metale nobile din lume) a fost mai multe decenii de a rëndul 60^{15/16} Pence.²⁾ De present însă se plătesce pentru aceeași cantitate 39^{1/8} Pencei.

Hotărît că am fi în rătăcire, dacă am susține, că argintul a pierdut în valoare cu circa 1/3 procente, fiindcă prețurile de 60^{15/16} și 39^{1/8} sunt exprimate în aur, prin urmare într'un metal ce concurează cu argintul.

Aflându-ne pe o basă mobilă și primind un obiect, care încă zace pe o basă mobilă,

vom observa numai o mișcare aparentă și nu cea adevărată.

Adâncindu-se basa pe care ne aflăm, precum și basa pe care zace obiectul, ni se va păré (admițând din ambele părți o mișcare egală), că obiectul se află în stare de repaos.

Dacă basa pe care ne aflăm se scufundă cu o iuțeală mai mare, decât cea pe care se află obiectul, atunci ni-se pare ca și cum obiectul s'ar mișca în sus. Chiar și dacă obiectul va lua aievea o direcțiune de urcare, ni se va păré, că obiectul se scufundă, îndată ce noi ca privitori ne vom așeza pe o basă ce se înalță cu iuțeală.

Prin urmare și argintul a putut rămâne egal în valoarea de cumpărare, iar prețul lui se pare redus numai în urma unei scumpiri rapide a banilor.

Această împrejurare cu greu se poate constata. Pentru ajungerea acestui scop va trebui să încercăm de a trage o paralelă între cuantitatea de argint și cuantitatea de aur ce va trebui să o dăm în anumite perioade în schimbul unor cantități de mărfuri, ținând totdeauna cont de alte momente importante economice, pe cari însă le vom lăsa neatinsse din cauza spațului îngust de care putem dispune.

Din cercetările făcute în direcțiunea aceasta ese la iveală, că ambele metale nobile au rol în urnirea prețurilor. Aurul ca monetă s'a urcat în puterea lui de cumpărare în urma unei utilizări mai mari, iar argintul în același mod a suferit reduțiuni de preț în urma demonetisării urmate în mod sistematic.

Ce importanță poate ave însă acest fapt special pentru monarhia noastră și banii nostri de pân'aci?

Noi stăm (abstracție făcând de Rusia) izolați de toată Europa prin sistemul nostru monetar.

Celelalte țeri își fixează prețurile lor pe basa valutei de aur și prin aceasta se reduce neîntrerupt prețul banilor nostri basați pe valuta de argint.

Principalele condițiuni ale unui sistem monetar acomodat este statornicia valorii.

Chiar dacă admitem că reducerea în preț a argintului cu 1/3% dela anul 1875 încoace este numai aparentă, totuși este incontestabil faptul, că devalvarea banilor din monarhia Austro-Ung. a urmat în dimensiunea aceasta, fiindcă totalitatea țărilor streine își plătesce articolele importate cu aur, iar pentru articolele lor de export încă pretind aur.

¹⁾ 1831—1840 1 : 15·75; 1841—1850 1 : 15·80; 1851—1860 1 : 15·35; 1861—1874 1 : 15·65.

²⁾ 1 punt Sterling (aur) à 20 Sillingi a 12 Pencei.

Dacă vom lua în considerațiune, că pe la anul 1892 (când s'a început regularea valutei noastre) se produceau circa patru milioane kilograme de argint anual, și că din aceste Statele-Unite, producenta principală în acest metal, cumpărau $1\frac{3}{4}$ milioane kgr. numai pentru ca prin aceasta să împedecă inundarea piețelor internaționale cu argint, împedecând astfel o progresivă devaluare a lui, — ajungem la trista convingere, că acest mijloc paliativ nu'și va afla totdeauna efectul și peste multă vreme prețul de cumpărare al banilor noștri va suferi în străinătate reducțiuni și mai mari.¹⁾

Cum-că menținerea valutei de argint, ar avé de urmare jertfirea mai multor miliarde de fiorini, vom demonstra-o într'un proxim capitol.

Aici vom aminti numai, că afară de deprecierea argintului (din punctul de vedere al țerilor cu valută de aur), ne-au silit și alte împrejurări a trece la alt sistem monetar mai statornic.

Noi n'am avut nici o monedă provădută cu putere de plată legală; n'am avut nici un soi de bani, care să fi avut altă garanție, decât numai creditul statului.

Fiorinul nostru v. a. reprezintă a 45 parte dintr'un punct monetar de argint. Un asemenea punct costa la anul 1892 pe piața Londonului fl. 34—, prin urmare fiorinul nostru de argint avea valoarea de circa 75 cruceri.

Calcularea:

	x		
(cruceți v. a. în val. faptică)	1 fl. v. a. argint	}	= 75 cr. v. a.
	45 500 grame argint fin		
	31.103 1 Unză argint fin		
	111 120 Unze Standard engl.		
	1 39 $\frac{1}{8}$ Pencei		
	240 11.99 v. a.		

Nimic mai evident deci, că speculațiunea va tinde să tragă folos din acest fapt; fiindcă prea ușor poate cumpăra cineva argint din streinătate și va lăsa să-l transformeze în monede de fl. v. a. în monetării austriace și astfel ar beneficia de un profit de circa 11 fl. v. a. per punct.

Pentru ca să se pună capăt speculațiunii exagerate prin operațiunile ce se făceau cu argintul din ce în ce depreciat, ministrul de finance austriac a dat la anul 1879 o ordinațiune tuturor monetăriiilor austriace și ungare, în sensul, ca până la alte dispozițiuni, să nu se mai primească monetisarea pieselor de 1 fl. în contul privaților.

¹⁾ Prof. Suess, ce este drept, susținea într'o monografie apărută la 1892: „Die Zukunft des Silbers“, că argintul cu timpul iarăși va deveni un metal de valută.

Prin aceasta măsură s'au transformat și piesele de 1 fl. argint în bani basați pe credit întocmai ca și biletele noastre de Bancă și de stat, cari formau contingentul principal al mijloacelor de circulațiune.

La finea an. 1891 circulau circa 380 mil. în bilete de bancă și . . . . . 360 „
în bilete de stat, așa că circulațiunea de bilete era de . . . . . 740 mil.

Biletele au curs forțat, adecă ele trebuiesc primite în locul monetei sunătoare, o împrejurare, care față de banii de metal în valoare efectivă completă ar trage mult la cumpănă, dar cu considerare la fiorinii austriaci cu prețul lor fictiv, are tocmai efectul contrar.

Până la anul 1878 se plătea pentru biletele noastre provădute cu curs silit un agio, dacă voiam să le schimbăm în monedă.

Biletul de valuta austriacă, separat de soarta argintului, represinta o valoare mai mare decât fiorinul moneta de argint; ba valuta austriacă în butul depreciării argintului, și-a menținut un curs mai urcat.

Aceasta se poate vedé mai evident din cursul deviselor.

Dela 1879 (dela sistarea monetisării argintului) până la 1887 valuta austriacă a decădut.

Notarea Napoleond'orului la Viena se urca neîntreput, ceiace nu însemna altceva, decât acea, că pentru o anumită cantitate de aur în Napoleond'ori, trebuia să se dea mai multă valută austriacă.

Dela 1887 până la 1891 s'a început o eră de îmbunătățire a valutei indigene, și numai în timpul mai recent s'a mai slăbit în urma măsurilor ce a trebuit să se ia în scopul regulării valutei.

Îmbunătățirea crescândă a valutei noastre este un îmbucurător semn al desvoltării economice pe base sănătoase.

Prin sistarea monetisării fiorinului, situațiunea banilor noștri a rămas mai constantă, până când cererea de bani crește tot mai rapid în urma desvoltării economiei politice.

Dacă în ultimii ani n'ar fi urmat o emisiune prea mare de bilete de stat, ar fi urmat o îmbunătățire mai grabnică a valutei austriace, — accentuată în reducerea cursului strein.¹⁾

¹⁾ Circulațiunea biletelor de stăt a fost fixată prin lege astfel, că statul putea emite bilete până la suma de 312 mil. și încă un maxim de 100 mil. fl. în bonuri de saline. La finea anului 1891 s'a fost redus circulațiunea bonurilor de saline la 33 mil. și corespundător acestei reduceri a urcat statul emisiunea de bilete, așa că circulațiunea biletelor de stat era de circa 360 mil. fl.

Să monetizeze statul în măsură mai mare argint și să se înavuțească prin ficțiunea monetară? Sau să mărească numărul banilor de credit fără bază metalică? Emisiunea biletelor de stat și de Bancă în felul amintit este ultimul mijloc la care se refugiază un stat numai în cas de resboiu, sau în timpuri de extremă calamitate financiară. Astfel din cele șise credem, că fiecare va înțelege, că regularea valutei pentru monarhia noastră a fost o lege impusă de nevoie.

Studiile economice în școlile noastre.

Sunt 33 de ani dela aducerea articolului de lege XXXVIII din 1868, prin care s'a pus basa organizării actuale a învățământului în școlile din Ungaria.

În baza numitului art. de lege s'au făcut dispoziții foarte salutare și în ce privește studiile economice, cari trebuie propuse: în școlile populare, civile, populare superioare, preparandii, în școlile de specialitate economice, etc.

Dispozițiile art. de lege XXXVIII din 1868 s'au completat ulterior prin alte articole de lege cari, nu credem a fi de trebuință, să le relevăm cu această ocaziune.

Credem însă că e la loc să vedem ce pretinde legea privitor la propunerea studiilor economice în școlile, ce s'a făcut din partea noastră în această privință și cari sunt rezultatele la cari am ajuns.

Între studiile economice ce trebuie propuse în școlile se numără:

1. Pomăritul și legumăritul;
2. prășirea și ținerea animalelor de casă folositoare, etc.;
3. economia casei, între cari ca cele mai principale (pentru fete):
  - a) lucrări de mână femeesci: împletitul, croitul, cusutul cu mână și cu mașina și cârpitul;
  - b) spălatul și călcatul albiturilor;
  - c) gătitul mâncărilor; etc.

Legea școlară din 1868 pretinde, ca fiecare școală populară, fiecare preparandie de fidei și de fete, etc. să-și aibă grădina proprie, care să o folosească ca mijloc de învățământ, neapărat trebuincios, spre ajungerea scopurilor sale.

Satisfăcut'au autoritățile noastre școlare confesionale privitor la înființarea și folosirea grădinii școlare?

Autoritățile superioare, trebuie să recunoaștem, au făcut tot posibilul. Au indicat calea, au arătat folosul grădinilor, au dat ordinațiuni peste ordinațiuni. Nu mai puțin au stăruit senatele școlastice și oficiile protopopesci. În comună însă calea s'a infundat. Oficiile parohiale, și senatele școlastice parohiale în mare parte, nu putem dice, că au stăruit îndeajuns în această direcțiune și, unde ele au și stăruit, nu s'a ajuns nici pe departe scopul, din cauza altor factori, a căror lucrare a fost și este de asemenea indispensabilă. Primăriile și reprezentanțiile noastre comunale din foarte multe comune n'au desvoltat în decursul timpului nici un interes față de grădina școlară. Și în fine învățătorul, care este chemat să stăruie și el pentru înființarea grădinii, și îndeosebi pentru cultivarea ei împreună cu tineretul, a făcut doară și mai puțin.

Nu credem să ne poată desmînți cineva, când susținem, că nici un obiect de învățământ din școlile noastre nu e mai neglijat decât economia, și învățătorul de nimica nu se interesează mai puțin de cât de grădina școlară.

Această aserțiune am dovedit-o cu un exemplu adus în Nr. 30 al „Rev. Econ.” sub titlul *Grădinele de pomi școlare* în protopopiatul gr. cat. al Sibiului“, și am puté-o ilustra și cu altele.

Care poate fi cauza acestui rău, a acestei neglijențe condamnabile?

Oare n'a ajuns baremi preoțimea și învățătorimea noastră să se convingă de importanța grădinii școlare pentru învățământ și educațiune? Oare nu știu baremi acești doi factori din comună, că ea este o neapărată trebuință a timpului în care trăim? Și oare nici acum să nu știe baremi majoritatea învățătorimei noastre, că ori-care școală populară, dacă este să corespundă cerințelor timpului, trebuie să se folosească de grădina școlii ca mijloc de învățământ?

Se vede, durere, că cei mai mulți nu suntem încă convingși de importanța grădinii școlare, prin care se poate respândi multă, foarte multă cultură adevărată în masa poporului.

De aici puținul interes, ce se desvoaltă în genere pentru grădina școlară, prin care misiunea cea grea a școlii s'ar puté apropia cu pași rapizi de ținta sa.

Ce fac preparandiile noastre spre ajungerea acestui scop?

Desvoaltă ele destul zel și lucră cu deplină pricepere? Și au ele la îndemână toate mijloacele trebuincioase.

Dela începutul erei constituționale preparandiile noastre au la îndemână câte o grădină, în care obiectele economice să se poată preda în mod practic.

În unele au predat și predau obiectele economice specialști, absolvenți ai academiei agricole. Iar unde au lipsit și lipsesc specialiștii, au purtat și poartă această sarcină bărbați zeloși, cari de sigur au stăruit să-și însușească cunoscințele trebuincioase și să le poată preda elevilor.

Cum se face totuși, că învățătorii eșiți din preparandiile noastre — să nu uităm nici pe cei eșiți din preparandiile de stat că nici aceștia nu-s mai buni decât alții — cum se face de ei n'au întreprins și nu întreprind aproape nimic în interesul promovării economiei prin școală?

N'au isbutit doară pân' acum profesorii pentru studiile economice să inspire elevilor *interes și dragoste* față de obiectele economice, obiecte de primul rang pentru preparandii și îndeosebi pentru școlile sătesci?

Nu le-a succes doară elevilor să-și însușească *deșteritățile necesare* barem la prășirea și nobilitarea pomilor și la cultura celor mai de trebuință legume?

Ori doară *numărul obiectelor de învățământ* din preparandii și celelalte școlile este *prea mare*, și cu chipul acesta nu mai ajunge timpul și pentru obiectele economice?

Sunt oare *obiectele economice mai greu de propus și mai anevoie de înțeles* decât alte obiecte de învățământ?

Ori apoi sunt și alte cauze, cari țin în loc pornirea unui progres pe terenul economic cu ajutorul școlii?

Răspunsul la aceste întrebări nu e ușor. El însă ni se va înlesni printr'un exemplu analog din viața școlii.

Între obiectele de învățământ economice se poate pune ca unul de importanță foarte mare: *lucrul de*

mână, ce este obligatoric în toate școlile de fete din orașe și din sate.

Cum adecă stă chestia lucrului de mână în școlile noastre de fete?

Să o spunem drept: pretutindenea, unde o învățătoare pune peciorul, vedem urme de activitate din primul an. Învățătoarele propun și celelalte obiecte de învățământ în rind cu colegii lor, cu învățătorii, în foarte multe cazuri țin deget cu ei, une-ori îi și întrec, rar de tot rămân în urma lor, și pe lângă aceste o adevărată muncă de furnică și albină peste întreg anul în propunerea lucrului de mână, astfel că pe când mare parte a învățătorilor nu poate arăta ca dexterități tehnice — la examen de cât nesce probe — numite caligrafice, — învățătoarele au produs cu fetițele în decursul anului sute de obiecte de industria casnică, proprie a cultiva ochiul, mâna, judecata și inima, cum și a le *inspira fetelor dragostea de muncă* și a răspunde în același timp la nenumărate trebuințe neapărat necesare la casă.

Este nu numai justă pretensiunea dar e și cu putință, ca ceea ce fac învățătoarele în direcția *lucrului de mână* și preste tot a industriei de casă, să facă și învățătorii, dacă nu în alți rami ai economiei, cel puțin în privința *pomăritului și legumăritului*. Pe când învățătoarele muncesc în decursul an. școl. cu atâta zel pentru propunerea lucrului de mână, și la examene dovedesc rezultate așa frumoase, tot așa ar trebui să muncească și învățătorii, ca la examen, vedând grădina școlară ca un raiu, încărcată de fel și fel de pomi și altoi, de fel și fel de legume și flori, și copii și copilele înzestrați cu cunoștințele și dexteritățile de lipsă să ridă inima publicului privitor.

Că nu se face așa, nici acolo unde este grădina școlară trebuie să o adscriem *indolentei condamnabile* a învățătorimei, pe care o trimitem, cu cuvintele din scriptură...: Mergi la furnică (*învățătoare*) o învățătoriuile și urmează vedând căile ei și fi mai înțelept decât densa...“

S.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 12 Septembrie 1901.

○ Devisele Sterling în decursul perioadului despre care raportăm, au suferit reduceri însemnate de curs la bursa din New-York, prin ce s'a produs o schimbare esențială în tirgul monetar internațional. Probabilitatea exportului de aur din Europa spre Statele-Unite se apropie tot mai mult de realizare, ba bancheerii din New-York așteptau deja un transport pe finele săptămânii expirate și în cazul acesta tirgul monetar din New-York va deveni mai animat. Scutul în New-York este de 4 procente, o dobândă relativ destul de mică, dacă luăm în considerare, că efluxul spre Băncile vestice a început deja. Cererea de bani în America va fi mai mică în anul acesta, fiindcă prin recolta abundanță din anul trecut populațiunea a ajuns la bani, prin ce s'au întărit și disponibilitățile băncilor. Și în fine, după cum adeseori am amintit, la spatele băncilor stau rezervele puternice ale vistieriei statului, a cărui stock metalic, în cas de nevoie, se poate revărsa în parte asupra pieței în formă de deposite la băncile din New-York, sau prin rescumpărarea de bond-uri.

Deși reducerea de curs a Sterlingului în New-York este cu atențiune urmărită din partea Londonului, totuși cei din City, în urma facilității tirgului monetar

din New-York, apreciază în mod optimist dezvoltarea Campagniei de toamnă. Acest optimism poate că a cucerit teren și în urma conspectului Băncii publicat în 6 ale luni curente, care deși arată o decrescere a rezervei cu 629,000 punți Sterling, totuși este privită de mică față de alți ani. În cei trei ani expirați pe la începutul lui Septembrie se cifrau rezervele Băncii la 238, 241, respective 233 milioane punți Sterling față de toul oficial de 2½, 3½ respective 4 procente, până când raportul dintre rezerve și obligăminte nu era nici pe departe atât de favorabil ca astăzi.

În Paris, dobânda s'a mai încordat încâtva în urma decrescerii stockului de aur la Banque de France, care se vede acuma nevoită a face plățile efective în aur pre lângă subtragerea unui premiu. Aceasta măsură preventivă poate că își are motivarea și în împrumutul rusesc proiectat, prin care Rusia, după „Frankfurter Ztg.“, voiesce să-și întărească rezerva de aur a băncii rusești. Reforma valutei rusești se pare a fi opăcită în parte în urma tesaurării mari a aurului adus în circulațiune, cât și prin refluxul de efecte, care în timpul din urmă a luat dimensiuni mari și prin urmare cu împrumutul de 500 milioane franci se intenționează o înmulțire a metalului.

Reichsbank-ul german, conform ultimului conspect, are încă un status încordat și cu deosebire bătătoare la ochi sunt obligurile cu scadențe scurte. Etalonul oficial notează 3½ procente, iar cel privat 2½ procente, — o diferență însemnată. Se svonesce, că în curând Reichsbank-ul își va urca toul oficial, dacă încordarea nu va ceda.

Tendința fermă a tirgului monetar indigen dela ultima luni expirate s'a mai slăbit, se speră totdeodată că discontul privat din Viena în decursul luni curente va mai ceda. Tirgul de devise este încă tot favorabil.

AGRICULTURĂ.

Stabilirea mijlociei speselor de producțiune a grăului. Reuniunea agricolă regnicolară din Ungaria a compus un chestionar și l-a trimis multor agricultori, ca să răspundă la întrebările puse și apoi să-l retrimită până la 15 Sept. Pe basa răspunsurilor date Reuniunea va calcula, că încât se rentează și încât nu cultura grăului; totodată pe baza acestor date se va concluda — cu ocaziunea reîncheerii convențiunilor — ce vană să se pună pentru grău, ca agricultorii din Ungaria să poată lupta cu succes contra concurenței cerealelor străine.

Anunțarea viței de vîndare. Ministrul de agricultură încearcă pe cultivătorii de vii ca, până la 20 Sept. a. c. să-și anunțe provisiunile de viță, ce ar avé de vîndare. Scopul anunțării este, ca să se țină în evidență provisiunile viței destinate în acest scop. Ministerul numai mijlocesce vîndarea, adecă aduce la cunoștința celor ce voesc să cumpere: unde anume află cuantitatea de viță trebuincioasă. Tipăriturile de lipsă pentru anunțări se capătă gratuit la inspectoratele de vierit și la reuniunile economice comitatense.

În interesul vierilor. Dela un timp încoace ministrul ung. de agricultură publică an de an un conspect al cultivătorilor de vii din Ungaria, cari au anunțat că vînd struguri pentru masă. În conspectul ce a apărut zilele aceste în limbile: maghiară, franceză și

germană, vin înainte 139 de nume de viieri din diferitele părți ale țării. În conspect se află induse după fiecare nume: locuința și posta ultimă a celui ce anunță, comitatul și comuna unde este viaa, suprafața viiei, respective cantitatea strugurilor în chilogrami și diferitele specii de struguri, depărtarea viei dela calea ferată (în klm.) și prețul pro kgr. Unii imbie cantități foarte mari, chiar și 600,000 kgr., alții imbie numai sute de kgr. Nume romănesci însă nu se află de loc în numita listă; cu toate că reclama pe această cale ar fi de trebuință și pentru viierii noștri. Le atragem atențiunea la acest mod de reclamă, care se face gratuit.

*

Rentabilitatea culturii hemeiului. Berea este o beaură, care se consumă din an în an tot în mai mare măsură și prin satele noastre. Această răspândire a ei nu e de condamnat din punct de vedere igienic, fiind-că berea e o beaură mai puțin stricăcioasă decât rachiul. Condamnăm însă neglijința agricultorilor noștri, cari până acum nu s'au indeletnicit și cu cultura hemeiului, cu toate că această plantă este mult mai rentabilă decât s. e. grâul. De pe un jug. de pământ s'au recoltat în a. c. circa 4 măji metrice de hemeiu, care se vinde cu 350—400 floreni. După detragerea speselor de cultură, de amortisație, etc., tot mai rămâne un venit curat de 150—200 fl. la juger. Recomandăm proprietarilor noștri mai de samă cultura hemeiului ca o plantă din cele mai rentabile, ca o plantă a viitorului.

COMERCIU.

Raportul Camerei de comerț și industrie din Brașov asupra situațiunii economice din circumscripția ei în an. 1900.¹⁾ Înaintat Ministrului de comerț. Brașov 1901. Se extinde pe 62 pag. Relevăm și noi din el câteva date de interes capital.

Plângerea despre lipsa de bani a fost generală. Această lipsă a dominat asupra agriculturii, industriei și comerțului. Îndeosebi asupra comerțului extern. Criza economică din România a influențat în mod nepus de rău asupra comerțului nostru. Aproape toate potecele în spre România ne sunt închise, asemenea și mai departe în spre Orient. La aceasta a contribuit mult și tractatul mai nou comercial și vamal turco-bulgar, în care ambele țări și-au acordat reciproc libertatea vamală pentru un șir întreg de articole de mărfuri de importanță și pentru exportul nostru; îndeosebi industria noastră de postav e în pericol să fie delăturată în ce privesc debuseele din Turcia, decât industria de postav bulgară. Apoi și România este inclinată să urce și mai tare vămile de protecțiune, cari și ađi stau pe un nivel atât de înalt, în cât în realitate trebuie privite ca vămii prohibitive și nu ca vămii de protecțiune. Camera așteaptă dela guvern o îmbunătățire a relațiunilor comerciale din punctul de vedere ungar.

În privința industriei, publicul industrial își vede mântuirea sa numai și numai în crearea unei astfel de legi industriale, a cărei lozincă să fie: protejarea industriei regulate învățate prin valorarea deplină a condițiunilor ei de existență legală. Grosul lumii in-

dustriale așteaptă măsuri legale fundamentale nouă, și toți se întrunesc în cererea de a se respinge munca necinstită și de a se înlătura producțiunea neîndreptătită. În locul corporațiunilor generale industriale și al asociațiunilor industriale — fără nici o însemnătate mai mare — se recomandă introducerea prin lege a asociațiunii după specialități, care să urmărească numai interese și scopuri uniforme reprezentate prin elemente deopotrivă interesate. Camera speră că cheștiunea reformării legilor noastre de dare încă va ajunge în curgere.

În decursul an. 1900 s'au anunțat la autoritățile industriale competente 954 întreprinderi nouă față de 968 în an. 1899; s'au anunțat că încetează 297 față de 271 în an. 1899.

Anul expirat n'are însemnătate în privința întemeerii de industrii nouă. Fabrici nouă s'au întemeiat: o lăptărie cu fabricațiune de unt și brânzeturii în Brașov, o fabrică de mărfuri împletite (tricotage) la Dêrstele Brașovului, o fabrică de pielării în Sighișoara și 2 fabrici de țesături în Cisnădie.

Recolta de cereale a fost în general satisfăcătoare. Orz s'a expedit în spre München circa 90—100 vagoane. Din România s'au importat pe piețele transilvane circa 400—500 vagoane de porumb și 40—50 vagoane de meiu.

Recolta de struguri a fost de asemenea satisfăcătoare și s'au făcut vânđări însemnate de vin din părțile Sighișoarei, Mediașului, Mercurii și Sebeșului. În părțile Mediașului viile nimicite de *Phylloxera vastatrix* se reconstruesc cu mare zel. În părțile Mercurii și Sebeșului acum începe a se încuiba acest inimic periculos al viilor.

Recolta de poame în ținutul Sighișoarei a fost slabă. Vin de poame s'a făcut circa 140,000 litre. În cercul Cincului recolta a fost bogată. Aici încă s'a făcut mult vin de poame și un îmbucurător început de preparare rațională de poame uscate.

Cultura de hemeiu în Ardeal crește din ce în ce. În total se cultivă cu hemeiu peste 330 jug. Têrgul de hemeiu din Sighișoara promovează tot mai mult negoțul cu acest articol de comerț, care câștigă importanță din ce în ce mai mare.

Cânepa își perde vêđend cu ochii din importanța ce o are la noi ca marfă comerciabilă.

Față de vitele cele multe duse la têrguri se arată adeseori numai o căutare relativ mică. Boala de porci a cauzat pagube enorme.

Vânđări mai mari de păduri s'au făcut în cottul Brașov în preț de peste K 100,000, în cottul Têrnava mare de aproape K 300,000. Mărfuri de stejar s'au exportat în piețele austriace, apoi în Germania, Franca, Spania, Elveția și Belgia.

COMUNICAȚIUNE.

Clădirea liniei ferate dela Reghinul-săsesc peste Gurghiu la granițele României. Clădirea acestei linii ferate este prevêđută în art. de lege VII. din 1895, și este de o capitală însemnătate strategică și economică. Se dă aproape ca sigur, că din împrumutul de investițiune, ce guvernul va contracta în viitorul cel mai de aproape, are să se înceapă și lucrările acestei linii ferate.

¹⁾ Circumscripției acestei camere aparțin comitatele: Brașov, Făgăraș, Têrnava mare și Sibiu.

INDUSTRIE.

Aluminiul. Producțiunea aluminiului în lume este în creștere continuă; de câți-va ani ea a devenit cu totul industrială și întrebuințările acestui metal înmulțindu-se, producțiunea se va mări din ce în ce mai mult.

Producțiunea aluminiului a atras în 1900 aproape 8 milioane de kilograme:

Anii	Producțiunea de		Anii	Producțiunea pe	
	aluminiiu	Prețul pe		aluminiiu	Prețul pe
	Kgr.	Mărci		Kgr.	Mărci
1885	13,292	100.—	1893	715,812	5.—
1886	16,380	70.—	1894	1.240,372	4.—
1887	26,132	70.—	1895	1.426,760	3.—
1888	39,295	47.50	1896	1.789,676	2.60
1889	70,920	47.50	1897	3.394,400	2.50
1890	175,388	21.—	1898	4.033,704	2.20
1891	333,307	8.—	1899	6.048,381	2.20
1892	487,030	5.—	1900	7.743,219	2.—

Prima bucată din acest metal a fost produsă în uzina din Javel, în 1855, de eminentul chimist Sainte-Claire Deville și Franța ocupă și acum un rang important în producțiunea aluminiului care a fost în 1900 de 1 și jumătate milion kilograme. Statele-Unite figurează cu 3.243.219 kgr. Producțiunea europeană s'a dezvoltat foarte mult în 1900 întrecând pe cea americană. De curând s'a înființat în Canada o uzină care va pute produce până la 1000 tone de aluminiu. Prețul aluminiului a scăzut treptat până la 2 mărci kilogramul pe când acum 15 ani prețul sau era de 100 mărci kilogramul.

*

Anchetă în cauza dezvoltării industriei de casă. Din incidentul expoziției agricole și industriale deschisă în 25 August c. în Sighetul Marinației s'a ținut o anchetă specială sub presiunea ministrului de comerț Alexandru Hegedüs, care s'a ocupat cu chestiunea dezvoltării industriei de casă. Intre alții a luat parte directorul „Societății comerciale ungare pe acțiuni” și reprezentanții reuniunilor pentru dezvoltarea industriei. Ministrul a accentuat în cuvântul de deschidere, că scopul mai însemnat al conferinței este, să tragă învățături din expoziție, și adevăta cea d'antăi că articolii industriali trebuie perfecționați, pentruca produsele populației să fie căutate. După aceea ministrul enumără agendele centralei și pe ale comisiunilor locale, cari vor primi și ajutoare materiale dela centrală și amintesc că guvernul a împărțit în anul acesta 300,000 coroane pentru scopuri industriale între populațiunea ruteană. Directorul societății comerciale ungare declară, că numita societate primesce bucuros a se îngriji de desfacerea produselor și de procurarea materialului. Ședința s'a terminat aducându-se ovațiuni ministrului.

DIN REUNIUNI.

„Astra” pentru înaintarea economiei. Dir. desp. „Cohalm” al Asociațiunii va trimite o circulară către toți preoții din comunele de pe teritoriul desp., ca aceștia să comunice despre ce anume ar fi mai trebuincios să se diserteze cu ocaziunea prelegerilor populare economice, ce comitetul desp. voiesce să inițieze; și totodată se va face apel la cărturarii de pe teritoriul desp. a se angaja cu eventuale prelegeri populare ce doresc a ține în comune.

LITERATURĂ.

Darea pe vinuri și favorurile ce le face legea în privința ei proprietarilor de vii este titlul broșurei Nr. 10 din biblioteca „Reuniunii române de agricultură din comit. Sibiiului”, tradusă acum de curând de reuniune și tipărită în 800 ex. pe cheltuiala comisiei economice a cottului Sibiiu. Broșura se extinde pe 16 pag. form. 16° și este un extras concis din 10 diferite articole de lege și mulțime de ordinațiuni ministeriale, cari se ocupă cu dispoziții privitoare la darea pe vinuri și cea despre consumul (tăiatul și vinderea) de carne. În ea se arată, că numita dare trebuie plătită după ori ce vin, must și vin de poame, care e destinat pentru consum, anume: de comercianții de vin, de cărciumarii și toate persoanele care vând cantități mai mici ca 50 litre, de persoanele private, cari cumpără beuturi pentru trebuințele lor proprii sau pentru vândare, și de proprietarii de vii. Apoi se spune deslușit cât trebuie plătit de hectolitrul de vin și de poame în comunele de clasa I, II și III, ce favoruri dă legea în privința dării de consum viierilor din diferitele comune, ce trebuie să facă proprietarii de vii, ca să se împărțasească de favorul, ce'l oferă legea, anume însciințările ce trebuie făcute până la 15 Septembrie n. a fiecărui an primăriei comunale, socoteala pentru liberarea de dare, însciințările ce trebuie să facă persoanele îndatorate cu plățirea dării de consum pentru a nu fi pedepsite, ci din contră pentru a pute usa de toate favorurile ce legea le oferă, mai departe se tractează despre împregiurările între cari darea pe vinuri se prescrie, și despre pedepsele datorite în cas de călcarea acestei legi.

Folositoarea broșurii se distribue gratuit între membrii reuniunii, cari sunt proprietari de vii. O recomandăm și noi cetitorilor foii noastre.

Calendarul săptămânei.

(15—21 Septembrie st. nou).

Țile	Cal. Greg.	Cal. Iulian
Dum.	15 Nicodem	2 Muc. Mamant
Luni	16 Ludmila	3 Muc. Antim
Marti	17 Lambert	4 M. Vavila și Moisi P.
Merc.	18 Toma Ap.	5 Pror. Zacharia
Joi	19 Ianuarius	6 Minunea Arch. Mich.
Vineri	20 Eustachiu	7 Muc. Sozont
Sâmb.	21 Mateiu	8 (+) Nasc. Născ. de D.

Țirgurile (Bâlcuirile).

(4—10 Septembrie st. v.)

Septembrie 4. Marcod.⁸ Orșova (până în 6-lea). 5. Baia de Criș.⁹ Ciachi-Gârbău (până în 6-lea). 6. Argiehat (până în 7-lea). Brad (comit. Hunedoarei). Chichinda mare (până în 9-lea). Éleşd (până în 7-lea). Lupșa. Panciova³ (până în 7-lea). Pojon (până în 12-lea). 7. Bocșa montană (până în 9-lea). Capolnaș. Lăpușul românesc.¹ Sărmașul mare. Satulung. Vajdaháza.¹ 8. Dobra. Cernatu. Görösön. Halmagiu mare. Hodoș.⁸ Huedin.¹ Ibașfalău.⁸ Lechința.⁸ Lipova. Lunca. Poiana² (com. Sibiiului). Racoșul de jos.¹ Săn-Miclăuș.⁸ Sântă-Măria. 9. Chișineu. Kecskemét (până în 10-lea).

⁰ = în aceeași Ți și țirg de vite, ¹ = 1 Ți, înainte țirg de vite
² = 2 Țile înainte țirg de vite, etc.

